

ABECED

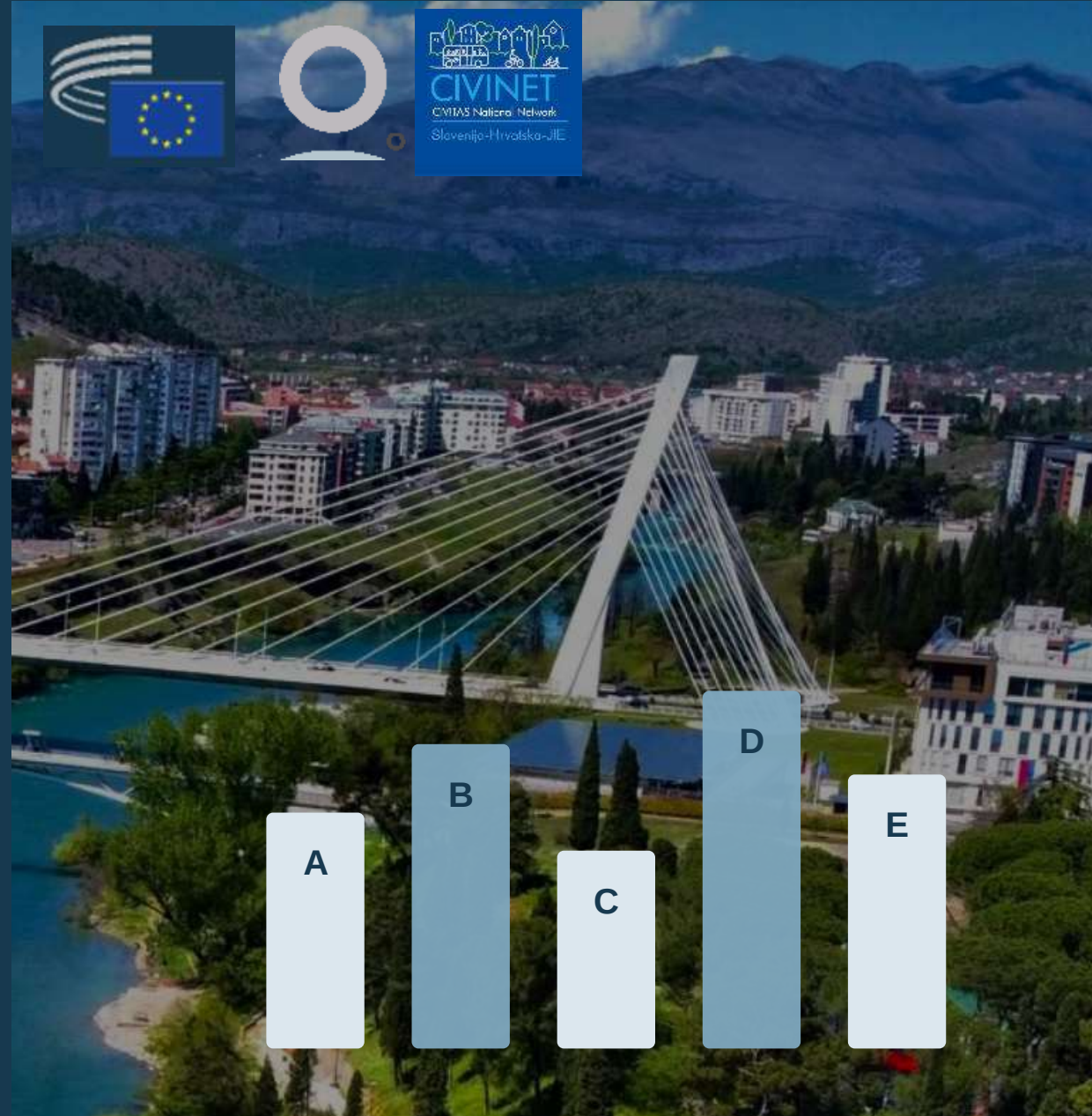
A klimatski otporne urbane mobilnosti

Od europskih ciljeva do lokalne
provedbe

Lidija Pavić-Rogošić

ODRAZ – Održivi razvoj zajednice

Europski gospodarski i socijalni odbor - EGSO

Zašto klimatski otporna urbana mobilnost?

>70%

stanovnika EU-a živi u
urbanim područjima

23%

emisija stakleničkih
plinova iz prometa dolazi
iz urbanih područja

2 cilja

ublažavanje +
prilagodba

Mobilnost mora istodobno smanjivati emisije i održati grad dostupnim tijekom klimatskih poremećaja.

Otpornost znači: siguran, dostupan i funkcionalan sustav, uz trajno smanjenje emisija.

BOLJA KVALITETA ŽIVOTA

Mobilnost nije samo
prometno pitanje

... ona određuje pristup prilikama,
trošak svakodnevnog života, zdravlje i
korištenje prostora.

U središtu mobilnosti su ljudi, ne vozila.

PRISTUP

radnim mjestima, obrazovanju i
uslugama

ZDRAVLJE

sigurnije ulice, aktivno kretanje
i čišći zrak

PRAVEDNOST

manje prometnog siromaštva i
prisilne ovisnosti o automobilu

KONKURENTNOST

pouzdanije veze za ljude,
radnike i poslovanje

C JELOVITI OKVIR

Okvir politika EU-a : od klimatskog cilja do lokalnog plana

Europski zakon o klimi + zeleni plan

klimatska neutralnost do 2050.

Strategija održive i pametne mobilnosti

90% manje emisija iz prometa do 2050.

Novi okvir EU za urbanu mobilnost

sigurno • uključivo • otporno • bez emisija

TEN-T + Preporuka o SUMP-u

obveze urbanih čvorova + nacionalna potpora

SUMP

mjere • proračun • odgovornost • praćenje

GUIDELINES

DEVELOPING AND IMPLEMENTING A
SUSTAINABLE URBAN MOBILITY PLAN

European Commission
Directorate-General for Economic and Financial Affairs

A
B
C

E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
O

DEKARBONIZACIJA

Izbjegni → preusmjeri →
poboljšaj

Redoslijed je važan: tehnologija je dio
rješenja, ali ne zamjenjuje planiranje.

Elektrifikacija je nužna, ali ne rješava zagušenja,
parkiranje ni ovisnost o automobilu.

IZBJEGNI

nepotrebna i duga
putovanja

kompaktan grad •
blizina usluga

PREUSMJERI

putovanja na održive
načine

hodanje • bicikl • javni
prijevoz

POBOLJŠAJ

preostala vozila i
operacije

nulte emisije •
učinkovitost •
podaci

EU OBVEZE

TEN-T mijenja status SUMP-
a

431

urbani čvor u revidiranoj
TEN-T mreži

Urbana mobilnost postaje sastavni dio
europske prometne mreže.

SUMP

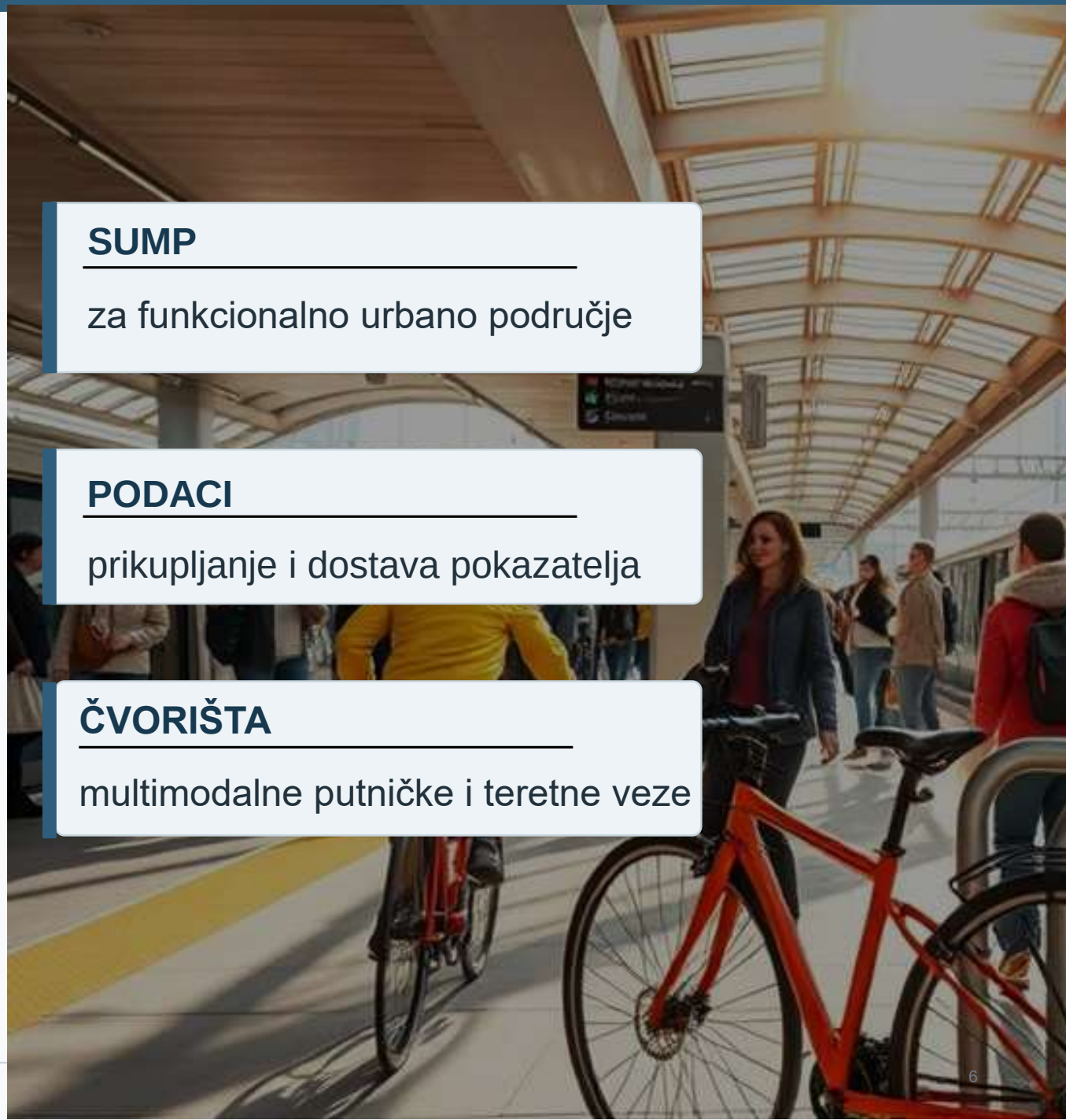
za funkcionalno urbano područje

PODACI

prikupljanje i dostava pokazatelja

ČVORIŠTA

multimodalne putničke i teretne veze

FUNKCIONALNO PODRUČJE

Grad ne završava na
administrativnoj granici

SUMP mora obuhvatiti stvarne tokove ljudi
između gradskih, prigradskih, periurbanih i
ruralnih područja.

**Pravednost zahtijeva regionalnu koordinaciju i
kvalitetne alternative automobilu.**

GRAĐANI

Sudjelovanje daje planu legitimitet

Promjene su dugoročno održive kada se građane uključuje prije izbora rješenja.

Uključivanje mladih i ranjivih skupina mora biti sastavni dio procesa, ne dodatak.

HODANJE

Počnimo od osnova

Sigurna, pristupačna i ugodna pješačka mreža najosnovnija je sastavnica mobilnosti.

Ulica je istodobno prometna, društvena i klimatska infrastruktura.

SIGURNOST

smirivanje prometa
kontinuirane rute
sigurni prijelazi

PRISTUPAČNOST

univerzalni dizajn
prostor bez barijera
čitljiva navigacija

KLIMATSKA UGODNOST

hlad i drveće
propusne površine /NBS
mjesto za odmor

INTEGRACIJA

Javni prijevoz kao
okosnica multimodalnog
sustava

Pouzdan javni prijevoz povezuje
aktivnu, dijeljenu i regionalnu
mobilnost.

Cjenovna pristupačnost, integrirane
tarife i moguća presjedanja određuju
stvarnu dostupnost.

JEDNAKOST

Suzbijanje prometnog siromaštva

Nedostatak kvalitetnih alternativa može ljude prisiliti na skupu ovisnost o automobilu.

RIZIK

- dugo i skupo putovanje
- slab pristup radu i uslugama
- ograničen izbor načina prijevoza
- veći teret za ranjive skupine

ODGOVOR

- pristupačan javni prijevoz
- integrirane tarife
- multimodalne veze
- potpora ranjivim skupinama

KLIMATSKA OTPORNOST

Od rizika do kontinuiteta
usluge

Klimatske rizike treba ugraditi u cijeli ciklus
SUMP-a, a ne ih obrađivati zasebno.

Kontinuitet javnog prijevoza je društvena
infrastruktura.

LOKALNA PROVEDBA

Gdje planovi zapinju i kako ih pokrenuti

Najveći jaz više nije u viziji, nego u kapacitetima, koordinaciji i provedbenom portfelju.

MJERENJE

Podaci moraju služiti za informirano odlučivanje

Minimalni skup pokazatelja treba povezati cilj, odgovornost i korektivne mjere.

**CILJ → POKAZATELJ → ODGOVORNOST
→ KOREKTIVNE MJERE**

DOSTUPNOST

pristup uslugama

MODALNI UDIO

hodanje • bicikl • javni prijevoz

EMISIJE

GHG + kvaliteta zraka

OTPORNOST

prekidi usluge + izloženost

SIGURNOST

smrtni i teški ishodi

PRAVEDNOST

priuštivost i dostupnost

NACIONALNA POTPORA

Gradovi ne mogu provesti tranziciju sami

Preporuka (EU) 2023/550 traži sustavan okvir potpore SUMP-ovima.

Lokalna odgovornost treba nacionalni sustav potpore.

NACIONALNI PROGRAM PODRŠKE

KONTAKTNA TOČKA

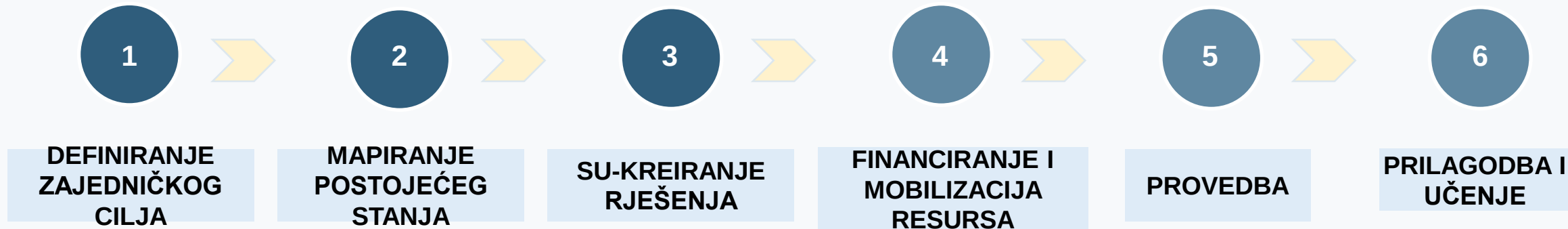
RAZVOJ KAPACITETA

FINANCIRANJE I KVALITETA

POKAZATELJI I PODACI

OD CILJEVA DO REZULTATA

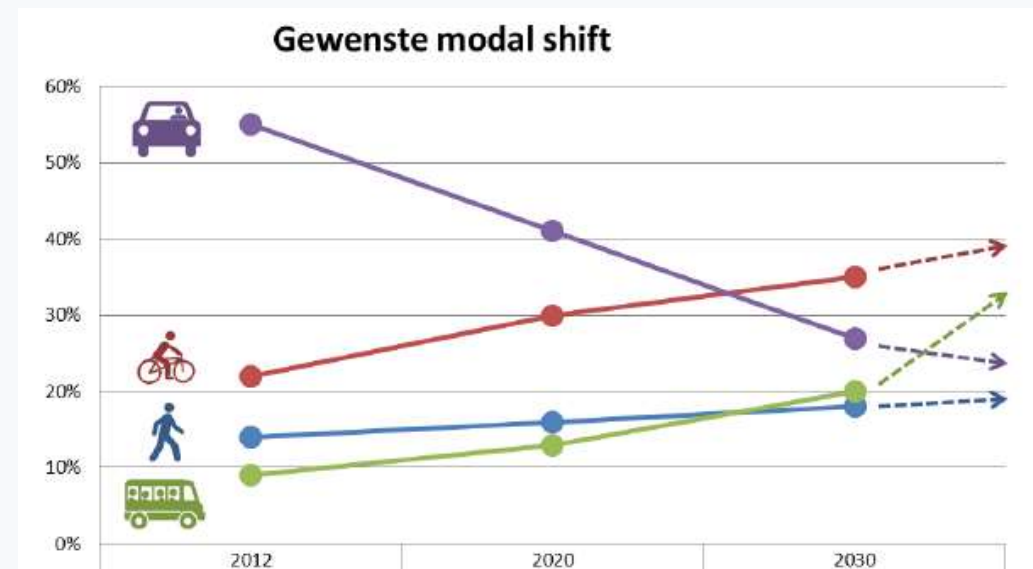
Šest koraka do provedbe tranzicije

SUMP mora povezati politički mandat,
ulaganja, brze mjere i kontinuirano
učenje.

Uloga CIVINET-a

razmjena i učenje iz primjera dobre prakse •
zajednički projekti • zagovaranje

VIŠEGODIŠNJI FINANCIJSKI OKVIR (VFO) 2028. – 2034.

Proračun EU-a
nakon 2027. od
presudne je
važnosti

SUMP-ovi kao
osnova za pripremu
ulaganja

Privući privatna
ulaganja

Otvorati radna
mjestu u održivoj
mobilnosti

Sljedeći proračunski ciklus EU-a odredit će mogu li gradovi svoje planove mobilnosti provesti u potrebnom opsegu.

Sve dionike treba uključiti u savjetovanja u ranoj fazi, uključujući oblikovanje novih **nacionalnih i regionalnih partnerskih planova (NRPP)**

ZAPADNI BALKAN U PRIJEDLOGU VFO-a 2028. – 2034.

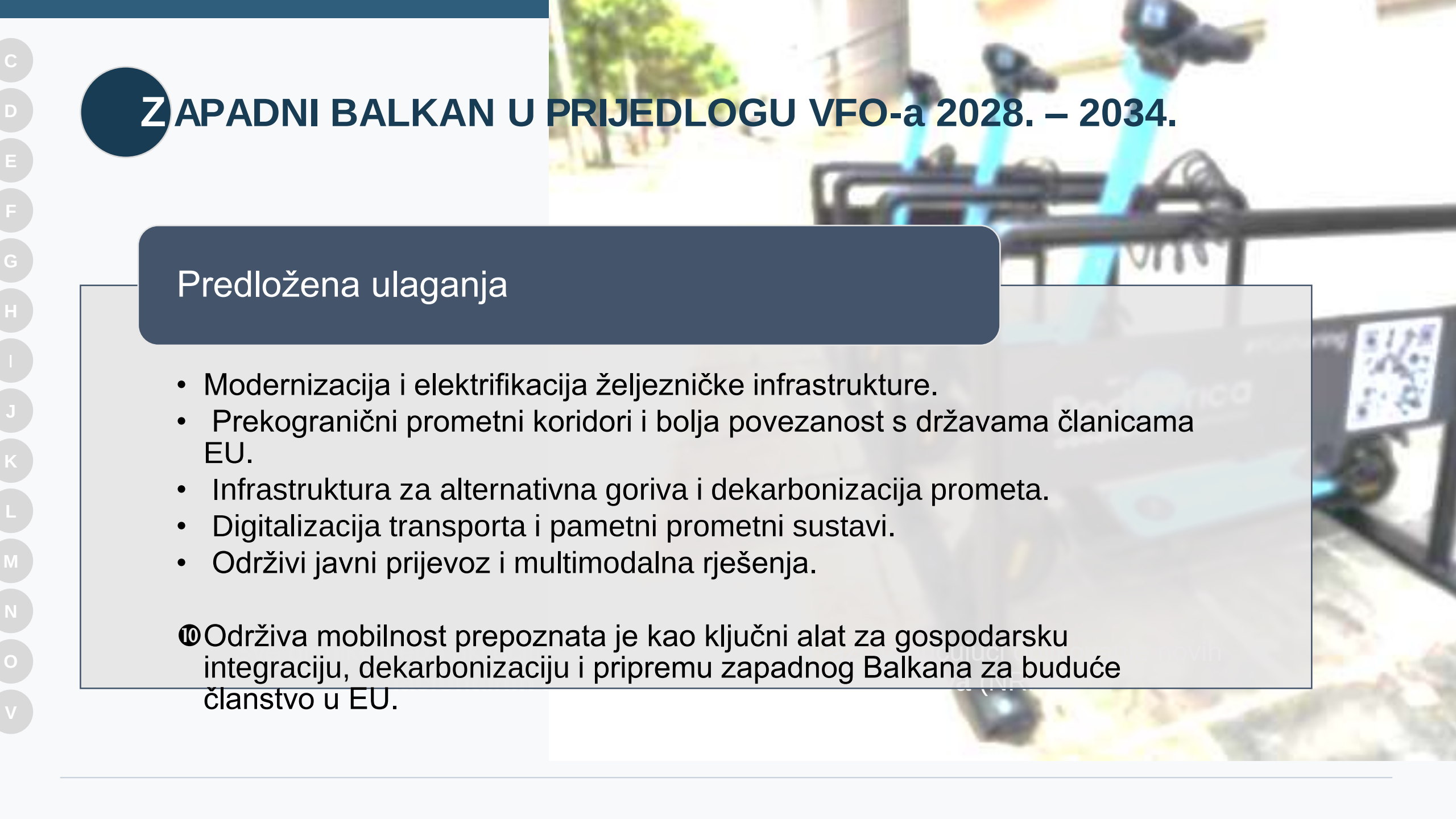
Održiva mobilnost

Ključni ciljevi EU-a:

- Jačanje prometne povezanosti zapadnog Balkana s EU mrežom TEN-T.
- Razvoj sigurnog, interoperabilnog, multimodalnog i niskougljičnog prometa. Potpora zelenoj i digitalnoj tranziciji prometnog sektora.

Financijski okvir

- Predložen je rast proračuna Instrumenta za povezivanje Europe (CEF Transport) s približno 25,8 mlrd. € na 51,5 mlrd. €.
- Zemlje zapadnog Balkana ostaju važne korisnice sredstava povezanih s proširenjem i prometnom poveživošću.

ZAPADNI BALKAN U PRIJEDLOGU VFO-a 2028. – 2034.

Predložena ulaganja

- Modernizacija i elektrifikacija željezničke infrastrukture.
- Prekogranični prometni koridori i bolja povezanost s državama članicama EU.
- Infrastruktura za alternativna goriva i dekarbonizacija prometa.
- Digitalizacija transporta i pametni prometni sustavi.
- Održivi javni prijevoz i multimodalna rješenja.

⑩ Održiva mobilnost prepoznata je kao ključni alat za gospodarsku integraciju, dekarbonizaciju i pripremu zapadnog Balkana za buduće članstvo u EU.

Klimatski neutralni gradovi

- Misija EU-a: klimatski neutralni i pametni gradovi
- SUMP-ovi kao ključan alat
- Zahtijeva suradnju, financiranje i jačanje kapaciteta

⑩ Prijelaz prema klimatski neutralnim gradovima je moguć.

⑩ SUMP-ovi su velika prilika, ako ih prate politička volja i potrebni resursi koji omogućuju kvalitetnu provedbu

Ovo dio nije treba uključiti u savjetovanja u ranoj fazi, uključujući oblikovanje novih nacionalnih i regionalnih partnerskih planova (NRPP)

Tri odluke za klimatski otpornu urbanu mobilnost

PLANIRAJ
INTEGRIRANO

mobilnost + klima + prostor +
zdravlje

PROVEDI
PRAVEDNO

uključi građane i ranjive skupine

MJERI
OTPORNOST

emisije + dostupnost + kontinuitet
usluge

SUMP nije samo prometni plan.
To je plan kvalitete života i sposobnosti
grada da funkcioniра u promjenjivoj klimi.

SLUŽBENI EU IZVORI

Novi okvir EU za urbanu mobilnost	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:52021DC0811
Preporuka (EU) 2023/550	https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2023/550/oj
TEN-T uredba (EU) 2024/1679	https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1679/oj
EK: SUMP planning and monitoring	https://transport.ec.europa.eu/transport-themes/urban-transport/sustainable-urban-mobility-planning-and-monitoring_en
EU Urban Mobility Observatory – SUMP	https://urban-mobility-observatory.transport.ec.europa.eu/sustainable-urban-mobility-plans_en
EU strategija prilagodbe klimatskim promjenama	https://climate.ec.europa.eu/eu-action/adaptation-climate-change/eu-adaptation-strategy_en
Mišljenje EGSO-a TEN/849	https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/opinions-information-reports/opinions/planning-sustainable-urban-mobility-eu

Napomena: “SUMP 3.0” nije službena oznaka EU-a, nego interpretativni naziv za novu generaciju integriranih, pravednih i klimatski-otpornih planova.

Hvala na pažnji!

Lidija Pavić-Rogošić
ODRAZ-Održivi razvoj zajednice
Tajništvo CIVINET Slo-Hr-JIE
lidija@odraz.hr

